

Terézváros

Megjelenik havonta kétszer • 2023. október 25.
Közéleti, kulturális és életmódmagazin

**PÉLDAKÉPEKET
JUTALMAZTAK**

Bemutatjuk a kerület
Teréz-napi kitüntetettjeit

**ÚJRÁZNAK
A SPÉCI FILMEK**

Alkotások, amik különleges
világba engednek be

**Még ma is feszíti
a mondanivaló**

**A zongoraművész Fellegi Ádám lett
Terézváros legújabb díszpolgára**

TERÉZVÁROS DÍSZPOLGÁRA CÍM

Még ma is feszíti a mondanivaló

FOTÓ: TUBA ZOLTÁN/KEPSZERESZTŐSEG

Kis megszakítással lényegében születése óta, vagyis lassan nyolcvankét éve a terézvárosi Zichy Jenő utcában él. Otthona úgy harminc éve mindenki számára nyitva áll, Fellegi Ádám ugyanis vasárnap délutánonként lakaskoncertet ad a komolyzene iránt rajongó házi közönségének. A Liszt-, Pro Urbe Budapest és Arthur Rubinstein-díjakkal kitüntetett, nemzetközileg elismert, holokausztot túlélő zongoraművész ország és világ után Terézváros szívét is díjban mérhetően hódította meg: az idei Teréz-napon a kerület díszpolgári címét vehette át.

Csejtei Orsolya

– Bár egy kis időre, a házassága után elköltözött Terézvárosból, a szíve mégis visszahúzta a családi fészekbe. Mi az, ami az ön számára leginkább terézvárosi a kerületben?

– A 6-os villamos. Az nekem hétszentség. Édesanyám mesélte, hogy az első háromtagú szó, amit kiejtettem, az a villamos volt.

Kisfiúként úgy ejtettem, bilomás. Annyira szerettem, hogy amikor 1956-ban lenéztem a körútra, és láttam, hogy ott fekszik a sineken egy sárga villamos az oldalára fordulva, teljesen felborult a világom. Tizenöt évesen ez a villamos mutatta meg nekem, hogy valami nagyon nagy baj van.

– Lett-e kedvenc helye a sok-sok évtized alatt?

– Az Oktogon a 6-os villamoshoz hasonlóan szentséges valami. Tudja, hogy Terézváros címerén is ez a kereszteződés van szimbolikusan ábrázolva? Az Andrássy út és a Teréz körút kereszttje, ami annak idején volt Sztálin úti és Lenin körüti kereszteződés is. Kisiskolás koromban, a Rákosi-rendszerben legalábbis így hívták. Az nagyon más világ volt, sok éhezéssel, emlékszem, én is megnyit álltam sorba tojásért, mégis nosztalgia-ával gondol rá az ember. A szüleim reggeltől estig dolgoztak, már hétévesen egyedül hagytak. Iskolai menza akkoriban még nem volt, úgyhogy úgy oldották meg a szüleim az étkeztetésem, hogy befizettek az Oktogonon lévő Abbázia Étterembe. Hetijegyem volt. Az iskola után úriasan beültem egyedül egy asztalhoz, jött a pincér, és a levescsészébe kiöntötte nekem a húsleves. Majd hozta a

második fogást. Mint egy felnőtt vendégnek. Ma már másképp mennek a dolgok. Ma már Abbázia sincs, bank van a helyén.

– Azért szívesen sétál még a környéken? Figyeli, hogy változik a város?

– A séták most már inkább egészségügyi séták. Körülbelül három kilométert kell mennem naponta. A holokauszt-túlélőket támogató alapítvány küld egy segéderőt, egy egészségügyi dolgozót, akinek az a feladata, hogy mellettem sétáljon. Nem kell neki semmi mást csinálni, csak velem lenni, hogy megtámaszson, ha szédülnék vagy dülöngélve mennék, illetve felsegítsen, ha netán elesnék.

– Merre sétálnak?

– Az útvonal a Nagymező utca, az Andrássy út, a Bajcsy-Zsilinszky út és a Zichy Jenő utca négyszöge. Ez így két kilométer és nyolcszáz méter, de néha, ha jó erőben vagyok, elmegyünk a Teréz körútig is, és csak ott fordulunk jobbra. Nézelődni azonban kevésbé szoktam, inkább az emlékeimnek élek. Én azt látom, ahogy utcagyerekként robogunk a magunk készítette rollerrel. A motorkerékpár-javitó műhelyből kunyeráltunk golyóscsapágyat a deszkához. Jó nagy zajjal

ment, és lassú is volt, szóval nem fogható a mai gumikerekes, zajtalan rollerekhez. Szinte semmi forgalom nem volt akkoriban. Ha véletlenül feltűnt egy autó a Nagymező utca felől, csak elkiáltotta magát az egyikünk, hogy Vigyázz, autó! Félreálltunk, és folytattuk tovább a játékot az úttesten. Ismertem az összes ájtjáróházat. Hogy az micsoda titok volt! Bementem az egyik kapun, át egy-két udvaron, még az első emeletre is fel kellett néha menni, és kilyukadtam egy másik utcában, egy másik kapunál. Ez akkor szörnyen izgalmas volt. Ma már nem nézek sehová. Egyébként is olyan gyorsan változik minden. Nyit egy vendéglő, egy év múlva megszűnik, nyílik egy üzlet, aztán bezár. Minek tanuljam meg?

– *Azért a jelenhez is van köze: ha a művész nem is megy a közönséghez, a közönség megy a művészhez – lassan harminc esztendeje. Miért kezdett el lakáskoncerteket adni?*

– Az ötlet a rendszerváltáskor jött, mert mint sok millió ember, én is elvesztettem az állásomat, Az Országos Filharmónia nevű szervezetnek voltam a szólistája körülbelül harmincadmagammal. Rendesen fizetést kaptunk, amiért havonta egy koncertet kellett teljesíteni ott, ahol azt az igazgatóság kijelölte. Vidéken, iskolákban, koncerttermekben, a Zeneakadémia kistermében, nagytermében, ami jött. Ez egy biztos megélhetés volt. Annyira biztos, hogy minden hónapban elköltöttem a fizetésemet, hiszen tudtam jól, hogy másodikkán jön a következő. Egyedül az volt a baj, hogy mindig csak egy évre hosszabbították meg a szerződésünket, és amikor jött a rendszerváltás, egyik pillanatról a másikra megszűnt ez a látszólagos biztonság. Mindenki szétszpriccelt, viszont a kollégaszólistáknak többnyire volt a muzsikusi karrierjük mellett tanári állásuk is. Egyedül nekem nem. Én büszke voltam rá, hogy kizárólag a koncertjeimből élek, és nem éreztem magamban elég erős pedagógiai hivatást sem. A pénzkereset meg nem számított. Aztán 1990-ben itt maradtam ötvenéves koromban jövedelem nélkül, tíz évre az akkori nyugdíjkorhatártól. Arra gondoltam, kár, hogy nem tudok utcazenész lenni. Ott az ember kiteszi a kalapját, dobálják bele a pénzt – abból én megélnék, gondoltam. Mivel a zongorát nem lehet levinni az utcára, kézenfekvő volt, hogy a lakásomba kell hívni a közönséget. Szerencsére volt egy névsorom, ami háromszáz nevet tartalmazott. Az egyik vigadóbeli koncertem után megkértem a közönséget, hogy ha akarnak máskor is meghívást kapni, írják fel a nevüket egy A/4-es méretű papirosra. Tumultus támadt. Ez a háromszáz neves lista idővel

FOTÓ: TUBA ZOLTÁN/KÉPSZERKESZTŐSÉG

”

Az egyik vigadóbeli koncertem után megkértem a közönséget, hogy ha akarnak máskor is meghívást kapni, írják fel a nevüket egy A/4-es méretű papirosra. Tumultus támadt.

felszaporodott 3300-ra, ami évtizedekig kitarzott. Az utóbbi két-három évben egy kis csökkenés állt ugyan be – a közönségem többnyire idős emberekből áll, volt, aki meghalt, van, aki már nem tud feljönni a harmadik emeletre lift nélkül –, de még mindig háromezer körül van az állandó érdeklődők száma. Közülük került ki János, az öreg szervezőm, aki már nyolcvannégy éves – ő hét mint hét sorba hívja a névsor résztvevőit, és megkérdezi, akarnak-e jönni koncertre. Aki igent mond, annak a neve mellé húz egy strigulát, és nagyjából húsznál megáll. Körülbelül húsz ember számára van szék, és bár voltak itt már ötvenen is, az úgy nagyon zsúfolt. Őszintén szólva én akár három-négy embernek is szívesen játszom.

– *Bár van adományláda, nem kötelező az adakozás. Az is mehet, aki csak gesztusértékkal tud hozzájárulni az estekhez. Egész életében számtalan módon „adta ingyen” a zenéjét – ennyire fontos a jótékonykodás?*

– Szerintem mindenkinek kellene jótékonykodni. Ez minden foglalkozásban erkölcsi kötelesség lenne. Én például több évig adtam rendszeresen koncerteket a lipótmezei elme- és idegbetegek gyógyulását. Nem az én találmányom, az orvostudomány atyja, az ógörög Hippokratész is rájött erre. Az Aszklepiosz templom nyitott oszlopcsarnokában altatta a betegeket, mel-

lettük pedig hárfáztak vagy gitáron játszottak. Hippokratész meg volt győződve arról, hogy ez hozzájárul a javulásukhoz. Igaza volt. Egyébként ma már nagyon komoly tudományág a zeneterápia, de azt hiszem, itthon ezt én kezdtem több évtizeddel ezelőtt. Van róla főorvosi tanúsítványom, hogy sikerült megszólaltatni kataton elmebetegeket. Az egyik egyszer azt kérte, játszsam el a Carmenből a Habanerát. Az ugyan nem zongoradarab, hanem operaária, de el tudtam játszani. Az a nő attól kezdve bevette a gyógyszereit és beszélt. Aztán kitaláltam babakoncertet, ott voltam születéseknél és játszottam haldoklóknak is. Nagy hatással volt rájuk. Egy agydagatanos nő, aki már nem volt magánál, huszonnégy órával a halála előtt „föléledt”, mert felismerte, hogy A varázsfuvolából a Bűvös csengettyű kezdetű kórusművet zongorán játszom. Döbbenetes élmény volt. Mint ahogy az is, amikor Balassagyarmaton fogvatartottakkal közösen készítettünk egy zenés darabot a börtön kápolnájának felújítása után. Ezek ma már nincsenek, csak a lakáskoncertek maradtak.

– *Soha nem érzett fásultságot?*

– Soha. Engem egyszerűen feszít a tartalom, a mondanivaló és az új dolgok. Most például azt találtam ki, hogy nemcsak zongorázni fogok, hanem szavalni is. Úgy érzem, van ebben némi tehetségem, és hát a költészet nagy, klasszikus darabjait ugyanúgy meg kell mutatni az embereknek, mint a zongoradarabokat. Szerencsére még mindig nagyon jó a memóriám, tehát hosszú verseket be tudok tanulni, és elég jó deklamáló hangom is van hozzá. Úgyhogy pár hete először szavaltam is a műsor keretében, elmondtam a Gondolatok a könyvtárban című Vörösmarty-verset. Nagyon felemelő, nagyon aktuális. Nagyon oda kell figyelni rá. Nem kevesebbről van szó abban a versben, mint az élet értelméről. Arról, hogy „Mi dolgunk a világon? küzdeni / Erőnk szerint a legnemesbékért”.